

≡ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΝΕΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ, ΑΡ. 3. ΝΟΕΒ.-ΔΕΚΕΒ. 1920. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ, ΑΙΓΥΠΤΟΣ.

ΑΓΩΝΙΩΔΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΑΠΡΑΞΙΑ

Είναι τόσα τὰ γεγονότα ποὺ ἀγνοοῦν οἱ «φωτισμένοι» νεοελληνες, τόση ἡ ἀνυποψία των γιὰ τὶς πραγματικότητες ποὺ ἐδημιούργησαν ώς τώρα καὶ ἔξακολουθητικῶς δημιουργοῦν γιὰ σήμερα καὶ γιὰ μεθάριο τὶς τραγωδίες τῶν λαῶν καὶ ἀτόμων, ἀλλά, ποδὸς πάντων, τέτοια ἡ ἀπομάκρυνσίς των ἀπὸ τὴν ἀλήθεια, ἀπὸ τὸ νόημα καὶ τὴν ἄξια τῆς ἀλήθειας, καὶ ἀπὸ τὴν ἀναζήτηση τῆς ἀλήθειας—δοφειλῷμένη εἰς τὸ ὅτι οἱ «Ελληνες κατόρθωσαν καὶ ὅταν «μιαθαίνουν» ὅλα τὰ πράγματα νὰ μὴ σκέπτωνται τίποτε οἱ ἴδιοι—ῶστε μὲν ὅλη τὴν καλὴ θέληση ποὺ μπορεῖ νάχη κανείς, νὰ μὴν κατορθώνῃ νὰ κατεβάζῃ τὴν συζήτησή του ὡς τὸ χαμηλὸ σημεῖο, ποὺ μόνο μπορεῖ νὰ φθάνῃ ἡ δσφροησίς των, εἰς τὸ ἐπίπεδο ποὺ σύρεται ἡ πατοῦσα τους, μόνον, αὐτό, δργανον συναντήσεως των πρὸς τὴν πραγματικότητα.

Καὶ μιλοῦμε γιὰ τοὺς «φωτισμένους» νεοελληνας, γιὰ τοὺς δποίους ἐθνικὸ ἰδανικὸ εἶναι τὸ καπιταλιστικὸ ἰδανικὸ καὶ είδος «ἐθνικοῦ» ἥρωος δ ἀστὸς πολίτικὸς καὶ δ στρατιώτης τοῦ ἀστικοῦ κοράτους. Γιατί, μὲν ὅλη τὴν ἀντίθετη διάθεσή μας, φαίνεται πῶς σ' αὐτοὺς ἀπευθυνόμεθα, σ' αὐτοὺς μιλοῦμε—μὲ τὴν ἀβέβαιη ἐλπίδα νὰ μᾶς ἀκούσουν ἄλλα στοιχεῖα, ἀπλούστερα, καρδιὲς λαϊκὲς ποὺ ἐπόνεσαν καὶ πονοῦν γιατὶ ἀναγκαστικὰ ζοῦν στὸ ψέμμα, ἀνθρωποι ποὺ δὲν εἰντύχησαν ἀκόμη τόσον ὥστε νὰ κάσουν κάθε σεβασμὸ στὸν ἑαυτό τους, κάθε ἐμπιστοσύνη στὴν εὐλικρίνεια, κάθε πίστη στὴν ἑπανάσταση τοῦ ἡθικοῦ των. Τίποτε δὲν ἔκαμε τόσο κακὸ στὴν ἀνύφωση τοῦ ἀνθρώπου ὅσον μιὰ μικρόλογη καὶ αὐτάρεσκη εὐτυχία.

Δὲν είναι λίγες ἡμέρες ποὺ ἔνας ἀπὸ τοὺς «φωτισμένους» νεοελληνας τῶν Ἀθηνῶν, φωτισμένος καὶ καλλιτέχνης, βγαίνοντας γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὰ τελευταῖα πέντε δύσκολα καὶ πικρὰ χρόνια της, μῆς ζητοῦσε μὲν θλιβερὴ σοβαροφάνεια πληροφορίες γιὰ τὰ παγκόσμια γεγονότα τοῦ 1914 1920, πληροφορίες ποὺ ἡ ἀγνοιά των ἀφαιρεῖ, μετά ἡ ἀνευ οἴκτου, τὸν τίτλο τοῦ «φωτιμένου» ἀπὸ τὸν διανοούμενο κύριο ποὺ ἐπιζήλως τὸν φέρει. Καὶ ἀφαιρεῖ αὐτὸν τὸν τίτλο γιατὶ ίσια-ΐσια μὲ τὴν ἀγνοιά του διανοούμενος δὲν ἔδιστασε νὰ παίξῃ ρόλο μέσα στὴν ἔξελιξη τῶν πραγμάτων.

Ο ἄφωτος αὐτὸς «φωτισμένος», δλ' αὐτὰ τὰ χρόνια, κατὰ τὰ δποῖα τὰ φτωχὰ παιδιὰ τῆς Ἑλλάδος, χωρικοὶ κι ἐργάτες, ἐμαρτύρησαν γιὰ τὶς λίγες ἀπάνθρωπες φιλοδοξίες ἀπ' ἐδῶ καὶ τὰ πάμ-

πολλά συμφέροντα ἀπ' ἔκει, εἰχε, μολαταῦτα, τίς «γνῶμες του» ἐπάνω στὰ γεγονότα ποὺ ἀγνοοῦσε, εἶχε φαντασθῆ τὶς πεποιηθεῖς του γιὰ τὰ πράγματα τὴν οὖσία τῶν δποίων δὲν ὑποπτεύετο κι εἶχε πάρει στάση ἐμπρὸς σὲ μὰ σειρὰ φαινομένων ποὺ δὲν ἦταν σὲ θέση νὰ ἔξηγηση παρὰ μόνον σύμφωνα μὲ τὰ σημεῖα ποὺ ἔπαιρε ἀπὸ τὶς ἐφημερίδες τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου ἀστικοῦ κόμματος. Καὶ ὑστερὸν ἀπὸ δὲν αὐτὰ τὰ κατορθώματα του, δὲν αἰσθάνεται νεροπή νὰ ζητῇ πληροφορίες γιὰ δσα ποὺ προσπαθοῦσε νὰ «διαισθανθῇ».

Μποροῦμε νὰ καταδικάσωμε αὐτὸν τὸν ἀνθρωπο; "Οχι, πεὸν τουλάχιστον πεισθῶμε ὅτι ζητοῦσε πληροφορίες γιὰ νὰ μὴ σκεφθῇ τίποτε, ἀλλὰ γιὰ νὰ ψευτοδικαιολογήσῃ τὴν στάση του. Δὲν μποροῦμε νὰ τὸν καταδικάσωμε γιατὶ μᾶς φέρνει κι αὐτὸς ἀπόμη, δ νεοέλληνας διανοούμενος, (δηλαδὴ τὸ κατώτερον, ἀψυχολογήτως τυχοδιωκτικὸν καὶ πλέον διπισθιδρομικὸν ἀνθρωποειδὲς τῶν βαλκανικῶν χωρῶν) τὴν ἀπόδειξη ὅτι ἡ ἀνάγκη τῆς ἀλήθειας εἶναι γενικὴ πάντοτε σ' ἔνα βαθμὸ γερὰ αἰσθητὴ καὶ γιατί, βάζοντας χώρια τὸ ζῆτημα τῆς καλῆς του πίστεως, μᾶς δείχνει τὸ ἀνυπολόγιστο κακό, ποὺ οἱ μισητὲς ἀστικὲς κυβερνήσεις, ἀντίθετα σὲ κάθε φυσικὸ δρόμο, κάμουν, φράζοντας τοὺς δρόμους τῆς θελήσεως καὶ ἀποστομώνοντας τὴν ἀλήθεια. Μὲ τὴν ἐνέργεια τους αὐτὴ οἱ ἀστικὲς κυβερνήσεις περιορίζουν στὸ μηδὲν τὴν φυσικὴ στὸν ἀνθρωπο ἥθικὴ δράση, παραμορφώνοντάς την σὲ τερατώδη κίνηση καὶ καράζοντας γύρω στοὺς λαοὺς κύκλους φεύδους καὶ ἀμφιβολίας, ποὺ μόνοι πλέον ἀποτελοῦν τὴν ἐπίσημη ἀλήθεια, ἔκείνη ποὺ ἐπικρατεῖ κάθε τόσο. Η ἀλήθεια αὐτὴ εἶναι μολυσμένη πηγὴ τῶν πολιορκημένων, ἀπὸ τοὺς ὑποίσους τὸ ἀστικὸ κράτος παίρνει μὲ ὑποκρισία ἢ μὲ βίᾳ καὶ τὶς τελευταῖς στάλες τοῦ συνασθῆματος τῆς πνευματικῆς ἐλευθερίας, ποὺ ἐνυπάρχει σὲ κάθε ἀνθρωπο, οὗτως ὥστε οἱ πολιορκημένοι νὰ μὴν ἥγαινον πράγματα παρὰ αἰχμάλωτοι.

Παρόμοια ἀτίμωση ὑπέστησαν διὰ τῶριν οἱ λαοὶ ποὺ δὲν ἔνδιαφέροθηκαν ποτὲ θετικὰ γιὰ τὴν προσωπικὴ τους ὑνεξαρτησία.

Βέβαια ὁ μεγάλος καὶ πολύνεκρος πόλεμος ἔγινε, γίνεται καὶ θὰ ἔξαπολονιθήσῃ (κατὰ θὺ ἦταν ἀρετῆς ἐκεῖνος ποὺ θὰ φανταζόταν ὅτι ἔπειδη ὑπεγράφησαν ὅλες οἱ εἰδοῦντες ὁ πόλεμος τελείωσε!) γιὰ τὸ δίκαιο, τὴν ἐλευθερία, τὸν πολιτισμὸ κτλ. Μὲ ποτὲ οἱ περίλαμπρες αὐτὲς ιδέες δὲν ὑπέστησαν παρόμοιο ἔξεντελισμὸ γιὰ τὴν μεγάλη πλειοψηφία τοῦ «πολιτισμένου» κόσμου, ὅπως αὐτὸν τὸν καρῷ.

"Αν διμως τὸ κακὸ στὴν Εὐρώπη ἦταν μεγάλο, μὲν δὲν ἔλειψαν ἀπὸ τὶς εὐρωπαϊκὲς κοινωνίες οἱ ἀνθρωποι, πάντα γεροὶ καὶ δριτοί, ποὺ ἀντίκονταν τὸ θεό, πίστεψαν σ' αὐτὸν, στὴν ἀλήθειαν κι ἔφερον τὸ λόγο του ὡς τὴν γῆ μὲ δύναμιν καὶ δριμή. Δὲν ἔλειψε ἡ ἀνθρωπιστικὴ συνείδησις ἀπὸ τὴν Εὐρώπη—ὅσω κι ἀν δὲν ἔνθισε σὲ κάθε κάρπα, γιὰ τὸ μεγάλο πλῆθος. "Ομως ἀνθισε μέσα στὴ φύση, οὕτως ἢ ἄλλως, κι ἀν ἡ Εὐρώπη εἶναι μόνος, μετὰ τὴν Ρωσία, τόπος ζωῆς Ανθρώπων, εἶναι γιὰ τὴν συνείδησή της αὐτή.

"Αλλὰ στὴν Ελλάδα, ἔχω ἀπὸ τὴν τελευταία ἔργατικὴ κίνηση, τὴν μόνη πνευματικὴ ἔντυπη ποὺ ἔγινε ἀπὸ τὰ 1830 διὰ τῶρα, ἐλάχιστη μειοψηφία ζωντανῶν, ἐντίμων ἀνθρώπων μέσα στὸ κοινω-

τήσι τῶν συνειδήσεων, χαρούμενη ἐκπροσώπησις τῆς ἀκατανίκητης ἕδεις τοῦ αἰώνιου Ἀγῶνα πισμοῦ, στὴν Ἑλλάδα, λοιπόν, ποὺ καὶ ποῖοι εἶναι οἱ φωτισμένοι ποὺ ἀνησύησαν καὶ ἔψαξαν, ποὺ ἀμφέβαλαν καὶ ἐπόνεσαν γιὰ ὅ,τι ἔβλεπαν; Ποιοί, ἔκεινώντας ἀπὸ ἀνθρωπιστικὴ ἀρχή, αἰσθάνθηκαν ν' ἀνεβῆ στὰ χείλη τους ἡ πλημμύρα τῆς καρδιᾶς των γιὰ τὸ μεγάλο, ἀδικαιολόγητο σκοτωμό, ποὺ μόνον οντὸς γεγονός αὐτὸς αὐτὸν ἔδειχνε τὴν ἀδικία; Ποιοὶ εἶναι οἱ φωτισμένοι, οἱ διανοούμενοι, ποὺ ἐπάνω ἀπὸ τὴν δόλια κρατικὴ θεωρία τῆς «ἡτομανίας» ἐπίστεψαν ὅτι αὐτὸς ποὺ ἔγινηκε καὶ γίνεται εἶναι ἀνήθικο καὶ πότε ἐσκέφθηκαν ἀντίθετα σ' αὐτό;

Ἐκατὸ χρόνια πᾶντα ἀφότου δὲ Σολωμὸς εἶπε πῶς τὸ ἔθνος πρέπει νὰ μάθῃ νὰ θεωρῇ ἔθνικὸν ὅ,τι ἀληθές. Ποιὸς εἶναι δὲ ρωμιὸς ὁδηγητὴς πλήθους ποὺ ἤλθε νὰ πῆ τὴ μόνη ἀλήθεια, δηλαδὴ: πὼς ποτὲ δὲν ἀτιμάσθη στὴν πραγματικότητα στοχασμὸς ὃσον αὐτὸς τοῦ τελευταίου ἀληθινοῦ Ἑλλήνος; Ποιὸς ἤλθε νὰ πῆ πῶς εἶναι ψέματα πὼς δὲ Σολωμὸς εἶναι δὲ ἔθνικὸς ποιητὴς τῆς Ἑλλάδος, ἀφοῦ τίποτε ἀπὸ τὰ σημερινὰ δὲν συγγενεύει μὲ τὸν ποιητὴ καὶ τίποτε δὲν πιστοποιεῖ συνολικὰ τὸν βαρὸν ὅρο τοῦ ποιητῆ;

Κι ὅμως ἑτοιμάζουν τὶς γιορτὲς τῆς ἐκατονταετηρίδος τῆς ἀνεξαρτησίας! . . . "Ω! χαρὲς Δεσποτάδων καὶ Κηρύκων! . . . Ποιαὶ ἀνεξαρτησίας; Καὶ ποιὸι εἶναι αὐτοὶ οἱ ἀνεξαρτητοὶ Ἑλληνες;

"Ο Γιάννης Καμπύσης γράφει κάπου: "Ο ρωμιὸς ἔδιωξε τὸν τοῦρκο καὶ ἔβαλε τύραννό του τὸ δάσκαλο.

Μὲ τὸ λόγο του δὲ ἔξαιρετος ἄνθρωπος, ἀπὸ τὶς λιγοστὲς ἀδύνατες, διτοὺς δῆλοι μαζ, ελλικοινεῖς καὶ ἀνήσυχες ψυχὲς ποὺ βγῆκαν τυχαία (χωρὶς καμιανὴ νὰ ὑπάρχῃ παράδοσις στὸ λαὸ) καὶ ἔσβυσαν ἀγνοημένες στὴν Ἑλλάδα, ἀν δὲν βρῆκε δλοκληρωτικὰ καὶ ἀν δὲν ἔξήγησεν, διμως ἐμάντεψε καὶ ἄγγιξε μεγάλο, βασικὸ ζῆτημα τῆς μετὰ τὸ 1830 ἑλληνικῆς ζωῆς. Μὰ δὲ δάσκαλος ποὺ ἀντικατάστησε τὸν τοῦρκο, πολὺ χειρότερο, πολὺ βαθύτερα γιατὶ ἦταν δὲν ὅπιος ἐχθρός, γιατὶ χτύπησε δλόισα στὴν ψυχὴ τὸν ἄτυχο ρωμιὸ καὶ θούφηξε τὴν ελλικόνεια, τὴν ἀγνότητα καὶ τὴν πίστη στὸ δικαίωμα ποὺ εἶχε νὰ στοχάζεται ἐλεύθερα, δὲ δάσκαλος δὲν περιορίσθη, βέβαια, στὸ σχολεῖο.

"Ο δάσκαλος ἀπλωσε σύντομα ρίζες παντοῦ, πολὺ ἔξω ἀπὸ τὸ σχολεῖο, γιὰ νὰ φανῆ σ' ὅλους τοὺς δρόμους τοῦ ἔθνους—δῶς ποὺ ἔγινε, δὲ δάσκαλος, κρίτος. "Ο δάσκαλος εἶχε γίνει πιὰ δασκαλισμός. Κι δὲ δασκαλισμός, δηλαδὴ τὸ ψέματα, καὶ δὲ, τὸ ἀποτελεῖ σήμερα τὸ σύνολο μικρῶν καὶ μεγάλων κακιῶν, διαστροφῶν, ἐκμεταλλεύσεων, ἀπάτης, ἔξαρχειώσεων, ἐκβιασμῶν, κυβερνᾶ πιὰ τὸ πνεῦμα τοῦ λαοῦ.

"Τι ἦταν τάχι τὸ κακὸ ποὺ ἔκαμεν δὲ δάσκαλος στὸ ρωμιό, ἀπὸ τὸ 1830 καὶ πέρα, μὲ τὴν καθαρεύουσα, μπροστὰ στὸ θάνατο ποὺ ἐσκόρπισε στὴ χώρα μὲ τὴν «ἴδεολογία» του;

"Η καθαρεύουσα ἦταν ἐναὶ ἀπὸ τὰ φαῦλα μέσα ποὺ ἔπει-βαλεν δὲ δάσκαλος στὸν ἴδιο τὸ ρωμιό γιὰ νὰ σκοτωθῇ δὲ ίδιος,

χωρίς νὴ θεωρηθῆ νέπενθυνος κανεὶς γι' αὐτὴ τὴν αὐτοκτονία. Μόνον ἀνοησία κι ἐπιπολαιότης σὰν τοῦ Ψυχαρισμοῦ—δασκαλισμοῦ στὴν ἄλλη του δύψη—μποροῦσε νὰ προσθέσῃ στὸν ἀδύνατο δργανισμὸ τοῦ ρωμιοῦ τὸ καινούργιο ψέμμα τοῦ Ἀπολύτου (:) Δημοτικισμοῦ γιὰ νὰ τὸν κουράσῃ περισσότερο.

Ο δασκαλισμὸς καὶ χωρίς τὴν καθαρεύονσα εἶχε τὸ μέσα νὰ φαρμακώσῃ τὴν γενηά, ποὺ δὲν τοῦ χρειαζόταν, γιὰ νὰ μπιφέσῃ ἀπὸ τὸ πτῶμά της νὰ τραβήξῃ τὰ ὀφελήματά του. Μόνο ποὺ δὲν ἔννοιωσε πῶς κοντὰ στὴν πεθαμένη διδιός δὲν θὰ μπεροῦσε νὰ ζῇ πάντα καὶ πῶς ήταν φυσικὸ νὰ πέσῃ διδιός. Ο πεθαμένος δὲν μπορεῖ νὰ κρατήσῃ κανένα σύστημα.

Μαζὶ μὲ τὸν κρατικὸ δασκαλισμὸ θὰ πέσῃ ἐκεῖνο πὼν ήταν ἡ οὐσία τῆς ὑπαρχῆς του, ἡ ὑποκρισία, ἡ φευτιά. Μὲ τὸ δασκαλισμὸ θὰ πέσῃ ἡ ἥλιθια θεωρία τοῦ γυρισμοῦ στοὺς ἀρχαίους, γιὰ τὸν ἐπιστημονικὸ λόγο πῶς ἔνα εἶδος δὲν γυρίζει στὴν πρώτη του φόρμα, ἀλλ᾽ ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν ἀνάγκη τῆς διατήρησής του παίρνει μεταρροπές ποὺ ἀπὸ τὴν ἀναλογία τῶν χυμῶν ποὺ διαθέτει θὰ μιρροφοτοιηθῇ στὸ καλύτερο ἢ θὰ ἔξαφανισθῇ στὴν ὑπαρχῇ ἀλλού γειτονικοῦ εἴδους. Ο Ψυχαρισμὸς ὑπῆρξε τόσον φτωχός, κι ἀπὸ ἀνοησία κακός, ὅστις ἀντὶ νὰ χυτήσῃ κοινωνικά, δηλαδὴ ἀνθρωποϊστορικά, τὸ δασκαλισμό, ἥλθε νὰ τοῦ δεῖξῃ ὅτι δὲν μεταχειρίζεται πρακτικὰ μέσα γιὰ τὸ σκοπό του καὶ πὼς δι γυρισμὸς στοὺς ἀρχαίους καθὼς κι δλόκληρη ἡ πραγματοποίηση τῆς ἴδεολογίας του μόνο μὲ τὴ δημοτικὴ μποροῦσε σύντομα καὶ θετικὰ νὰ γίνη!! Ή καλύτερη μερίδα τῆς νεολαίας τῆς φυλῆς ἐπίστεψε στὴν καινούργια φόρμα τῆς ἥλιθιότητος—ἀπὸ τὴν ἐνδιύθετη βιολογικὴ ἀνάγκη τῆς κυνήσεως ποὺ κοινωνικὰ θὰ τὴν ἐλέγαμεν ἐπανάσταση καὶ τραβήξε, μόνο ποὺ δὲν πήγεν ἐμπρόσ! Τὸ χαλασμένο ἐνστίκτο τοῦ Ἑλληνικοῦ ζώου δὲν εἶδε καλὰ καὶ τὴν ἐπαθε. Απὸ δ, τι ἀποτελεῖ τὴν οὐσία τοῦ ἐνστίκτου, στὸ ἐλληνικὸ ζῶο δὲν είχεν ἀπομείνει πιρά κάποια μακρινὴ ἰδέα τῆς κυνήσεως. Αντὴ ίσια-ΐσια τὸ ξεγέλασε. Καὶ τὴ στιγμὴ ποὺ ἐφαντάσθη πὼς ἔκαμεν ἐπανάσταση στὸ μναλό του, δὲν εἶχε τίποτα ἄλλο πατορθώη παρὰ νὰ στερεώῃ τὸ καθεστώς του...

Εἶπαμε τὸν Ψυχαρισμὸ ἀνόητο. Δὲν θὰ τὸν ποῦμε κακὸν παρὸν μόνον ἐφόσον τὸν ἔξετάσσουμε στὴν ἀστικὴ του ἴδεολογία, στὸ νασιοναλισμὸ του, στὴν τρέλλα του τῆς ἐπιστροφῆς στοὺς ἀρχαίους. Κι ἀκριβῶς σὲ τοῦτο μπορεῖ νὰ διαφέρῃ ἀπὸ τὸν παλῆο Δασκαλισμό, ποὺ δὲν πίστευε καὶ δὲν πιστεύει σὲ τίποτε. Ο δίσκιλος δὲν πιστεύει. Ρήτορεύει καὶ προοδεύει. Ο δημοτικιστὴς Αραγούμης ἐπίστευε—έφω κι ἐσκοτώθη. Θὰ διαμάρτυρηθοῦμε δις ἀνθρώποι μὲ δλη μις τὴν καρδιὰ γὰρ τὸ ἀδικο θάνατο του, μὰ δὲν θὰ πλάψωμε τὴν ἔλλειψη ποὺ θὰ μεσθανθοῦν οἱ ἀστοὶ τῶν νασιοναλιστικῶν καὶ στρατοπλευρῶν μεγαλείων διὰ τὸ δασκαλισμὸ—κι ὅπως εἶπαμε δασκαλισμὸς εἶναι δλος δ κρατικὸς ὀργανισμὸς τῆς Ἑλλάδος δις τὰ σύμμερα—ένις σπιτὺς ιππήσης καὶ ὑπάρχει : Πότες νὰ δο υλεύσουν η10 σκλάβων (τυπικὰ ἐλευθερωμένων, ἀλλὰ πραγματικὰ ἔξαγορασμένων) γιὰ νὰ χωρείν καὶ βαλαντώνη τὸ ἔνα δέκατο. Ο γυρισμὸς στοὺς ἀρχαίους, στὴν ἀρχαία λίμψη καὶ δόξα, ήταν τὸ

γναλί ποὺ ἔρθειν κάτω μπό τὸν ἀρχαῖον ὥλιο στὰ μάτια τοῦ ρωμιοῦ γὰρ νὰ τὸν ζαλίσουν, νὰ τοῦ σκοτίσουν τὸ μναλὸ καὶ τοῦ πάρουν τὴν ἀνεξαρτησία, γιὰ, τὴν δοῦλαν ἐκεῖνος εἶχε γίνει τὸ αἷμά του καὶ τὴν πίστη του, πίμνοντάς τον νὰ συνηθίσῃ ὁ Ἰδιος στὸ φέμα τῶν περασμένων μεγαλείων, οὕτως ὅστε ὁ Ἰδιος, ὁ ωφιμός, τὸ θῦμα, νὰ γίνη ὁ ὑπερασπιστής τῆς φευξιᾶς. Τὸ γναλί ἀνύλογα μὲ τὸ φῶς ποὺ ἔπαιρε γινόταν πολύχρωμο καὶ κάθε χρῶμά του ἀντιπροσώπευε μιὰ λεπτομέρεια τοῦ ἀρχαίου. Καμιὰ δύμως δὲν ἔχοησίμεψε γιὰ τὸ σκοπούμενο κακὸ τόσον ὅσον ἡ Τέχνη, ἔρμηνεμένη μὲ τὸ ἐθνικιστικὸ νόημά της καὶ τὸν προνομιακὸ χαρακτῆρα της.

Ο ωφιμός μὲ κλεισμένα μπροστὰ στὸ γναλί τὰ μάτια ἀρχίζε πιὰ νὰ μιλάνη καὶ νὰ λέη δρισμένες καβαλιστικὲς λέξεις «Μεγαλεῖον, Πρόγονοι, Ηερικλῆς, Θεριστύλαι, Σαλαμίς, Μαραθών, Παρθενών, Μεγαλεῖον . . .»

“Οταν τὸ παραλήρημα ἔγινε ὁ μόνος τρόπος συνεννοήσεως τῶν ρωμιῶν—ἐκείνων τῶν ρωμῆν ποὺ ἀφοῦ ἔδιωξαν τὸν τοῦρκο παράδωκαν ὥστερα τ’ ἀρματά τους στὸ δασκαλισμὸ γιὰ νὰ τὰ μεταποιήσῃ σ’ ἑλλατώματα—τότε ἡ ὑποχρισία ἐνοιωσε πῶς ἦταν σίγουρη πιὰ καὶ πῶς δὲν φοβόταν νὰ τὴν ξεσκεπάσουν: ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς εἶχε μπῆ πιὰ στὸ δρόμο ποὺ οἱ δασκάλοι, δηλαδὴ τὰ κράτη, ἔσπρωχναν τοὺς λαούς των τὸν 19ον αἰώνα. Ο δασκαλισμὸς γινόταν πιὰ μὲ περισσότερο σύστημα διεθνῆς στὸν τελευταῖον αἰώνα, σὲ τρόπο ποὺ νὰ κρατιέται γερά.

Ἐτοι τὸ μεγαλήτερο ὑπερασπιστή του ὁ δασκαλισμός, ποὺ τὸν ἀνευρίσκουμε στὰ πέντε τελευταῖα κρίσιμα γιὰ τὴν Ἑλλάδα χρόνια ὃς ξεσκεπασμένο πιὰ ἀστισμό, βρίσκεται στὴν ἴδια τὴν νοοτροπία τοῦ ρωμηοῦ, ποὺ ἔξακολουθεῖ καὶ μετὰ τόσα χτυπήματα νὰ μαγεύεται ἀπὸ τὸν ἀρχαῖο κόσμο κι ἀπὸ τὸν καπιταλισμὸ τῶν ἀρχαίων θεῶν. Πῶς ἀκόμη γίνεται τοῦτο; Τί νοιώθει ὁ σύγχρονος ρωμηὸς γιὰ τὸ ἴστορικο-κοινωνικὸ γεγονός τῆς καλλιτεχνικῆς παραγωγῆς τοῦ ἀρχαίου, βασισμένης στὴν πίστη ποὺ εἶχε ἀπὸ τὴν κατανόηση τῶν κοινωνιολογικῶν καὶ βιωτικῶν δρῶν τοῦ καιροῦ του καὶ στὴν ἀνάγκη ποὺ ἔφτασε νὰ δώσῃ φόρμες στὶς ἰδέες καὶ στὶς ἡδονὲς ποὺ τοῦ ἔδινεν ἡ πραγματικότης;

Μολατάντα νά ποὺ κι ἀν ἔη γιὰ μιὰ ἀπαρηγόρητη πίκρα ὁ ωφιμὸς (πίκρα ποὺ εἶναι μᾶλλον σὰν μιὰ ἀποφασιστικὴ ἔγκαττάλειψις καμένου δνείσου!) αὐτὴ εἶναι δὲν προρεῖ νὰ ξαναστήσῃ παρόμοια ἔποχη! . . . Κι ἔτσι ἔχουμε τὸ κίνημα «διανοούμενου» (τοῦ Καρκαβίτσα) ποὺ στὸν «Ἀρχαιολόγο» του ἔβγαλε τὴν θεωρία πῶς πρέπει νὰ γκρεμιστῇ ἡ Ἀκρόπολις γιατὶ αὐτὴ ἔμποδίσειν ὡς τώρα τὸ σύγχρονο ρωμηὸ νὰ ξήσῃ! . . . Πόση φαιδρὴ προσειρολογία! . . .

Η Ἀκρόπολις φταιεὶ στὸ ρωμηὸ ἡ τάχα ἡ παρεξήγησις; Φταιεὶ ὁ ἀρχαῖος κόσμος ἢ μήπως ἡ διεστραμμένη ἔρμηνεία ποὺ τούδωκαν καὶ ἡ ἄγνοια ποὺ ἤλθε σὰν συνέπεια τῆς παρερμηνείας; Νά, ἔτσι ἐπιπόλαια πῆραν τὸ φαινόμενο τῆς Ἑλληνικῆς συγχρονοζωῆς οἱ «φωτισμένοι». Κι ἀν ὁ Καρκαβίτσας ζητάει τὸ γκρέμισμα τῆς Ἀκρόπολης (ποὺ καὶ χωρὶς αὐτὴν ὁ δασκαλισμὸς θάκανε τὴν δουλειά του) τὸ ζητάει πάλι γιὰ τὴν ασιοναλιστική του ἰδεολογία,

γιὰ νὰ φτιάξῃ μιὰ καινούργια πατρίδα νασιοναλιστική, κεφαλαιοκρατική, ἀστική. Ἀλλὰ μπορεῖ πιὰ καὶ πρέπει τάχι ἔνας λαὸς ὑστερός ἀπὸ τὸν πόλεμο τοῦ 1914 νὰ ἔχῃ νασιοναλιστικὰ Ἰδανικά ἢ μόνον Ἰδανικὰ καθαρὰ ἀνθρωπιστικά, Ἰδανικὰ μᾶς διεθνῶν κοινωνίας, ποὺ μέλημά της θὰ ἦναι τὸ καύπημα τῆς ἀνηθυμικότητος (ὅ τι μιος λόγος φωμηνὸς ἐστὶ τη εὐηγχῶς.) ἢ ἔξοντωσις τῆς τυραννίας ὅπου καὶ ἀν τὴν βρίσκεται, καὶ ἡ ἀναγγέλωσις στὸν πλησίον σου τῶν δικαιωμάτων ποὺ ἀναγνωρίζεις στὸν ἕαυτό σου ὥδη γημένον ἀπὸ τὴν ἀρετὴν τῆς ἑλευθερίας;

“Ο Ἑλληνικὸς ἀστισμός, ἀφοῦ πέταξε πιὰ τὴν μάσκα τοῦ δασκαλισμοῦ, ὑστερός ἀπὸ τὶς ἐπιτυχίες ποὺ είχε ὅχι κατὰ τῶν φανταστικῶν «ἐχθρῶν τῆς πατρίδος», ἀλλὰ κατὰ τοῦ Ἰδίου τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ποὺ τὸν ἐσακάτεψε μιὰ μὲν ἐσωτερικὸν περισμασμούς, μιὰ μὲν ἐσωτερικούς πολέμους, σίκωσε τώρα τὴν σημαία του καὶ ἔστησε στὴ μέση τῆς πλατείας τὸ πολεμικὸν Ἰδανικό, τὸ ἀνακητικὸν Ἰδανικό, δύο τύπους ποὺ κρίβουν τὸ κεφαλαιοκρατικὸν Ἰδανικό.

Ἄντο τὸ Ἰδανικὸ καὶ αὐτὴ ἡ σημαία στρέφονται ἐγαντίον τοῦ λαοῦ. Γιατὶ αὐτὸς θυσιάζεται. Ἡθικὰ καὶ ὄντικά. Γιατὶ σκοτώνει. Γιατὶ, ἤταν δὲν σκοτώνεται, γνωζεὶ φτωχότερος, ἀιμασμένος, διστυχισμένος.

Μπροστὰ σ' αὐτὴ τὴν θέση, τὴν μόνη πραγματικὴ (σιη φυσικὴ ἔννοια τῆς πραγματικότητος;) ποιὰ εἶναι ἡ στάσις τῶν «φωτισμένων» τῆς Ἐλλάδος;

Οἱ «φωτισμένοι», οἱ «διανοούμενοι» τῆς Ἐλλάδος ὅταν δὲν κάμουν νασιοναλισμὸ καὶ δὲν ἀποβλέπουν στὴν ἀποκατάσταση τῆς φυλῆς, τότε κάμουν τὸν καλὸ χριστιανὸ ἀπὸ φόβο μὴν κιρυγχθῶν ἀπὸ τὸ κράτος εἰδολολάτραι—πονημένοι στὸ σατανᾶ! Ζοῦμε τάχα τὸν Ἑλληνικὸ μας Μεσσαώνα;

Μὲ ἀνάλογη ἔλαφρότητα καὶ δειλία παίρονται καὶ τὸν πόλεμο κατὰ τῶν ἀλλων ἀνθρώπων, πόλεμο στὸν δόπιο φροντιζούν μολαταῦτα νὰ μὴν πηγαίνουν οἱ Ἰδιοι, ὅσο καὶ ἀν ὑποφέρουν τὶς γίλιες ἀλλες συνέπειές του.

Τὸ πιὸ πικρὸ εἶνε πῶς ὑποφέρονται αὐτὲς τὶς ἀτιμωτικὲς συνέπειες τοῦ πολέμου μὲ λυπηρότατη αὐτοεγκατάλειψη, ὃς νὰ ἦταν τὸ φυσικότερο τῶν περιστατικῶν τοῦ καθημερινοῦ βίου. Τέτοια ἀποδοχὴ τῶν ἔξεντελισμῶν ποὺ φέρονται δὲ πολέμος στὸν ἀνθρωπό, ἀλήθεια δίνει ἀφομὴ στὸν πιὸ ἀπατιστικόν ποὺ στοχασμούς γιὰ τὸν τόπο ποὺ μέσα σ' ἔνι αἴλωνα δὲν ἔβγαλε μιὰ συνείδηση ἀνθρωπιστική, μιὰ καρδιὰ ποὺ μέσα της ν' ἀντηγήσουν οἱ παλμοὶ τῶν κοινωνιῶν, τὸ βαθὺ ἐσωτερικὸ δράμα τῶν ἀνθρώπων τοῦ πνεύματος ὃλου τοῦ κόσμου.

Ποῦ καὶ πότε οἱ «φωτισμένοι» Ἑλληνες χωρίστηκαν ἀληθινὰ ἀπὸ τὴν κρατικὴν Ἰδεολογίαν καὶ ἀπὸ τὸ πολεμικὸ Ἰδανικό;

“Ἀπὸ τὴν μοίρα τούτη ποὺ οργιστεῖ χρόνια τώρα τὴν Ἐλλάδα, χωρὶς ἔλεγχο καὶ χωρὶς ἀντίδραση, οἱ διανοούμενοι διαδικὰ ἔμειναν ἔξω, ἀποτομβηγμένοι στὰ μνημόσυνα τῶν μελαγχολιῶν των, γράφοντας στίχους ἢ ἀπαγγέλλοντας στίχους τοῦ Παλαμᾶ ποὺ κάνει ποίηση ἐπάνω σὲ μιὰ Ἐλλάδα ποὺ δὲν εἶδε, κριτικὴ σὲ τέχνην ποὺ

τὴν ἐγνώρισε ἀπὸ κάρτε ποστὶλή ἢ ἀπὸ ρεπροντουξιδῶν περιοδικῶν, κάνοντας τὸν πόλεμο (κι αὐτὸς δύος ὅλοι οἱ γέροι καπιταλίστες) καὶ τὸν ἥρωα καρφωμένος καλὰ στὴν καρέκλα τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ τέλος γράφοντας θρῆνο γιὰ τὸ Γιάννη Δραγούλη μὲ τὴν θεομή σύσταση νὰ μὴ ζητηθῇ ποτὲ νὰ μάθουν γιαὶ καὶ πῶς ἐσκοτώθη !!

Πέντε χρόνια τώρα ή ἔλλιγνικὴ κοινωνία—αὐτὸ τὸ ἄθροισμα τῶν ἀψύχων—ἐξησιυποιήθη στὴν ἔξυπηρέτηση τῶν πλέον αὐθαιρέτων ἐγωῖσμῶν καὶ τὸν πλουτισμὸ μιᾶς ὀλιγαρχίας. Τώρα πάλι σὲ διάφορες διπλωματικὲς φρόμες, τῆς ἀνοίγονται ὅχι πιὰ τάφοι, ἀλλὰ βάραθρα. Μὰ ἔξι ἀπὸ τὴ διαμιστρού ἀνοργανώτου καὶ ταλαιπωρημένου ἐργατικοῦ κόσμου, ποὺ δὲν πῆρεν ἀκόμη συνείδηση τῆς θέσεώς του, δὲν ἀκούστηκε ἡ φωνὴ τῶν «φωτισμένων» Ἑλλήνων. Νά, ποὺ χωρίζεται ὁ ωμιός ἀπὸ τὸν εὐθωπαῖο. Καὶ νά ἵσια· ἵσια ποὺ ὁ στοχασμὸς τοῦ μεγάλου δασκάλου μας Ρομανὸν Ρολλάν τορχεται νὰ μᾶς κηρύξῃ τὴ μόνη θρησκεία : «Τὸ σύνθημά μας γιὰ τώρα καὶ γιὰ τὸ μέλλον εἰν' ἀλήθεια : Διεθνισμός. Ἐπάνω σ' αὐτὸ χωριζόμαστε ἀπ' ὅλους. Τὸ ἔργο μας αὔριο, ἀν ζήσωμε, θὰ είναι ν' ἀνασυστήσωμε τὴ διεθνῆ σκέψη, ἐνῶ ἀλλοι θὰ καταγίνουν νὰ τὴν ἐφαρμόσουν στὴν κοινωνικὴ διάταξη».

Τὴ θρησκεία τοῦ Τολστοί, ποὺ τὸν καιρὸ τοῦ ρωσογιαπωνικοῦ πολέμου πιστεύοντας στὸν ἀνθρωπισμὸ του ἔγραψε : «Οποιαδήποτε κι ἀν ἦναι ἡ θέσις μου, δοπιαδήποτε κι ἀν ἦναι οἱ τιωρινὲς περιστάσεις, ἀν ὁ πόλεμος ἀρχισε ἢ ὅχι, ἀν χιλιάδες γιαπωνέζοι ἢ ρωσσοι σκοτωθήσουν ἢ ὅχι, ἀν ὅχι μόνον τὸ Πόρτ Αρθούρ, ἀλλὰ καὶ ἡ Πετρούπολις καὶ ἡ Μόσχα καταληφθοῦν, δὲν μπορῶ νὰ ποδέξω ἀλλως ἀπὸ διτι ὁ θεὸς ζητεῖ ἀπὸ μένα καὶ συνεπῆς, ἔγω, "Ανθρωπος, δὲν μπορῶ οὔτε ἀμέσως οὔτε ἐμμέσως, μὲ κανένα τρόπο νὰ λάβω μέρος στὸν πόλεμο : δὲν μπορῶ, δὲν θέλω καὶ δὲν θὰ τὸ κάμω."

Οἱ «φωτισμένοι» εἰν' ἀδύνατο, μᾶς λέει δ ἴδιος μεγάλος "Ανθρωπος, νὰ μὴν ξέρουν πὼς τὰ προσήγματα τῶν πολέμων είναι πάντα τὰ ἕδια καὶ πὼς δὲν ἀξίζουν γι' αὐτὰ οὔτε ἡ θυσία μιᾶς ἀνθρώπινης ζωῆς οὔτε τὸ ἑκατοστὸ τῶν δαπανωμένων γιὰ τὸν πόλεμο. Οἱ φωτισμένοι εἰν' ἀδύνατο νὰ μὴν ξέρουν πὼς οἱ πόλεμοι γεννοῦν στὸν ἀνθρωπο τὰ ταπεινότερα πάθη, τὰ πιὸ χυδαῖα, τὸν ἔξαρσειώνουν καὶ τὸν ἀποκτηνώνουν.

«Οὔτε δ Σουλτάνοι, οὔτε δ Καϊσαρ, γράφει δ Βολταῖρος στὸ «Μικρομέγα» του εἶδαν ποτέ, οὔτε δὰ λδοῦν τὴ γωνιὰ τῆς γῆς ποὺ φύγουν τοὺς ἀνθρώπους νὰ σκοτωθῶνται καὶ σχεδὸν ποτὲ κανένα ἀπὸ τὰ ζῶα ποὺ ἀλληλοσκοτώνονται δὲν εἶδαν τὸ ζῶο γιὰ τὸ δποῖον στραγγαλίζονται... "Ομως δὲ" αὐτὰ γίνονται ἀπὸ τοὺς λίγους βαρβάρους γραφειάδες, ποὺ διατάσσουν, ἀπὸ τὰ βάθη τῶν καρεκλῶν τους, στὶς ὥρες ποὺ χωνεύουν, τὴ σφαγὴ ἐνὸς ἐκατομμυρίου ἀνθρώπων..."»

"Ἐμπρός σ' αὐτὴ τὴ θρησκεία, τὴν Ἀνθρώπινη, ποιὰ είναι ἡ στάση τῶν «φωτισμένων» Ἑλλήνων ; Ποῦ είναι οἱ δεσμοί τους μὲ τὴν ἀνθρωπιστικὴ διεθνῆ σκέψη τοῦ ἀλλού κόσμου ποὺ ζεῖ ;

Δὲν ρωτοῦμε τοὺς ἀνειλικρινεῖς καὶ τοὺς τυφλούς, δηλαδὴ τοὺς ἐπίσημα «φωτισμένους» τοῦ τόπου. Ρωτοῦμε ἐκείνους ποὺ ή ἀμά-

θεια, ή σύγχισις καὶ ή ψευτιὰ δὲν ἔπνιξεν ἀκόμη ὅλη τους τὴν ζωτικότητα.

Δὲν ρωτοῦμε ἐκείνους, ποὺ εἶν' ἀποφασισμένοι, ὅπως στὸ Μεσαίωνα, νὰ μήν ἔχουν ἄλλη χαρὰ κι ἄλλη παρηγορία ἀπὸ τὴν μυστικὴ Ἑλπίδα ὅτι πάντως οἱ κακοὶ ποὺ φαρμακώνουν τὸ πνεῦμα τοῦ λαοῦ, θὰ τιμωρηθῶσιν μιὰ μέρα στὴν κόλαση !

Ρωτοῦμε τοὺς Δυστυχισμένους.

ΠΑΡΙΣΙ.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Οἱ ἐκλογὲς τῆς 1ης τοῦ Νοέμβρη ἔγιναν ἥσυχα σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα κι ἔφεραν μὲ μεγάλη πλειοψηφία στὰ πράγματα τὸν Κινοταντινικὸ Παλαιοκομματισμόν. Ὁ Βενιζέλος ἔπεισε καὶ τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων νικήθηκε καὶ ατὰ καὶ καὶ τοῖς στὶς ἐπαρχίες τῆς Παλαιᾶς Ἑλλάδας. Γιὰ δous οἱ ερδόλιοι παῖδες καὶ ἀπὸ περιποτὴ ἔκριναν τὸ «Ἐσφερικὸ ζήτημα» τὸ ὑποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν ἦταν ἐκ τῶν προτέρων γνωστὰ στὶς γενινές γραμμές. Ἐκεῖνος ποὺ προετοίμασε τὸ πέτισμο κι ἐκαλλιέργησε τὴν ἰδέα πώς τὸ Βενιζελικὸ καθεστώς ἦταν καθεστώς τυραννίας, ἦταν δὲ τοῦ Βενιζέλος. Ἄσ λένε δὲ, τι θέλουν οἱ φίλοι του ποὺ προσπαθοῦν νὰ δικαιολογήσουν τὴν ἐκλογικὴν νίλα τῶν Φιλελευθέρων μὲ ἐπιχειρήματα ζεζάρφωτα καὶ γελοῖα. Ἡ ἀλήθεια εἶναι μιὰ. Τὸ κίνημα τῆς Θεσσαλονίκης ποὺ ἔγινε καθεστώς δταν διώχτηκεν διὰ τὴν Ἑπταδευτικὴν Μεταρρύθμιση ποὺ καὶ σ' αὐτὴν ἀκόμα ἔκαμε ὑποχωρήσεις στὴν καθαρευουσιανικὴ στενοκεφαλιά καὶ διανοητικότητα. Καὶ τὸ γειρότερο φέρθηκεν ἀπέναντι τοῦ λαοῦ, ποὺ ἦταν ἔξαντλημένος καὶ κουρασμένος, τυραννίας. Ἀντὶ νὰ κυτπίσῃ τὸν «Παλαιοκομματισμό» στοὺς ἡγέτες του καὶ νὰ ἐφαρμώσῃ τὴν δικτατορία του στὸ ἀνώτερα ἀστικὰ στρόματα ποὺ φαδιούργωσαν τὶς λαϊκὲς μάζες στὸ ζήτημα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, δηλαδὴ ἀπὸ εὐσυνειδητὴν ἰδεολογία καὶ πεποιθήσεις, ἀλλὰ ἀπὸ ἀντιπολιτευτικὸ πάθος, ἐχτύπησε τὶς λαϊκὲς τάξεις σὲ σημεῖο καὶ βαθμὸ ποὺ πράγματις ἐγκατέστησε μιὰ Τρομοκρατία στὸν τόπο. Ἀπὸ τὴν μιὰ μεριὰ δὲ ἀντικαταστάτης τοῦ κ. Βενιζέλου, κ. Ρέπουλης, ἔνας στενοκέφαλος, ἀγράμματος, διυσθιδρομικός καὶ σατράπης πολιτικός, μὲ χωρὶς καμιὰ δημιουργικότητα καὶ ἐντεταμένη ἀντικειμενικὴ πρόβλεψη τῆς γύρω του πολιτικῆς ζωῆς, καὶ ἀπὸ τὸ τὴν ἄλλην διάφορης διάρρηγος τῆς (!) Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας ἐργάστηκαν τρία διλόχληρα χρόνια γιὰ νὰ σκάψουν τὸ λάκκο, δηλαδὴ τοῦ Κινοταντινισμοῦ, ἀλλὰ τοῦ Βενιζελισμοῦ καὶ τὸ ἐπέτυχαν σὲ βαθμὸν